

● طرح‌ها همه ذهنی هستند

خانم رضایی اما تفاوت اصلی گلیم آقداش با گلیم سایر مناطق را در طرح‌هایی می‌داند که بافته می‌شود، در جان گلیم.

می‌گوید: «اصولاً طرح‌هایی که ما به کار می‌بریم با بقیه مناطق متفاوت است و همین طرح‌ها موجب شاخص بودن گلیم آقداش است. طرح‌هایی که در گلیم‌هایمان به کار می‌بریم همگی اصیل و ویژه آدم‌های همین روستا هستند. نقشه گلیمی که اینجا بافته می‌شود کاملاً ذهنی است و از هیچ طرح یا هیچ فردی اقتباس نشده است». او اضافه می‌کند: «در گلیم‌بافی این روستا بیش از ۴۰ طرح مورد استفاده قرار می‌گیرد که تمام آن‌ها ذهنی بافته می‌شوند. این نقشه‌ها همه از داستان‌های عاطفی، خانوادگی، عاشقانه و حتی طبیعت الهام گرفته و تمامی اسامی، توسط گلیم‌بافان انتخاب شده‌اند».

انواع گلیم عمدتاً به صورت ذهنی بافته می‌شوند. زنان روستایی و عشایر با توجه به احساسات، عقاید و تصورات ذهنی خود، نقوش منحصر به فردی روی گلیم ایجاد می‌کنند. با توجه به شیوه بافت گلیم، بافندگان، نقوش مختلف گیاهی، حیوانی و انتزاعی را به صورت اشکال هندسی ساده روی گلیم ایجاد می‌کنند.

نقشه‌های گلیم آقداش از داستان‌های بومی این منطقه الهام گرفته شده است. زنی که مردش به سربازی فرستاده شده، نقش سرباز را می‌بافد و آن که مردش با کاروانی همراه شده، نقش شتر را به نقوش گلیمش اضافه می‌کند. مهم‌ترین دلیل شهرت گلیم آقداش نیز طرح‌های خاص و منحصر به فرد آن است.

اکرم رضایی که حالا یک کارشناس خبره صنایع دستی است، می‌گوید: «درصد دیم گلیم آقداش را به ثبت جغرافیایی پرسانیم تا توسط برخی مورد سوءاستفاده قرار نگیرد».

● قصه نقش‌های گلیم آقداش

هر کدام از نقش‌های گلیم در آقداش، قصه‌ای دارد. اکرم رضایی، قصه همه نقش‌ها را بلد است. او چندتایی از این نقش‌ها را توضیح می‌دهد و قصه‌شان را تعریف می‌کند.

نقش آی صنم: از نقوش اصیل و قدیمی روستاست. طبق یک باور، نام بانویی در روستا معروف به آی صنم بوده است که از روستای دیگر به آقداش می‌آید و اولین بار این نقش را می‌بافد و نام او بر این نقش گذاشته می‌شود.

در باور دیگر، پسر آقداشی عاشق دختری به نام آی صنم از روستایی دیگر می‌شود و خواهرش نقش جدیدی بر پلاس می‌بافد و برای خشنودی برادرش نام «آی صنم» را روی نقش می‌گذارد.

نقش بختیار: نقش بختیار از نقوش اصیل و زیبا و پرکار در گلیم آقداش است. در باور اهالی آقداش، «بختیار» نام مرد غریبه‌ای بوده است که روزی به آقداش می‌آید و این نقش بر خورجین اسبش بود. روستایی‌ها آن را می‌بینند و بر گلیم‌شان می‌بافند و نام مرد را بر روی آن نقش می‌گذارند.

در باوری دیگر، زوج عاشقی بوده‌اند که در آقداش زندگی می‌کردند و نام مرد بختیار بود. او به جنگ می‌رود و پس از مدت طولانی برمی‌گردد و زن در حالی که سرش پایین بود، چشمش به نوک چکمه یک عابر می‌افتد که همین نقش بختیار است و وقتی می‌فهمد که این چکمه، چکمه مردش است، همان نقش را روی گلیم می‌بافد تا خاطره آن جدایی و آن دیدار، ماندگار بشود.

نقش فاطمه باریکلا: بنا بر باور اهالی آقداش بانویی به نام فاطمه اولین بار این نقش را با تغییر رنگ‌ها در پلاسش می‌بافد. مردم روستا با دیدن آن نقش، او را تشویق می‌کنند که «فاطمه باریکلا! عجب نقشی!» و همین نام، می‌ماند روی آن نقش.

● ثبت در فهرست میراث ناملموس کشور

در پلاس بافی معمولاً نقش کار به صورت خطوط افقی رنگارنگ طراحی می‌شود. در روستای آقداش هر سال بیشتر از ۲ هزار تخته گلیم تولید می‌شود. این گلیم‌ها در ابعاد مختلف است؛ ابعاد متداولی مثل ۶۰ در ۹۰ سانتیمتر و ۱/۵ در ۳ متر. خانم رضایی می‌گوید: «در این سال‌ها به واسطه فروش قابل توجه گلیم‌ها و استقبال فراوان، تلاش کرده‌ایم با ایجاد تغییراتی از جمله تغییر در ابعاد، از رنگ‌های شادتر و طرح‌های به‌روزتر استفاده کنیم». گلیم آقداش کلات در فهرست میراث ناملموس کشور به ثبت رسیده است.

● فضای مجازی به کمک آمده

مردم روستای آقداش علاقه زیادی به بافت گلیم دارند و این حرفه در شرایط خشکسالی که اوضاع بدی را برای کشاورزان رقم زده کمک خوبی به لحاظ اقتصادی برای آنان بوده است. اساساً زمین و آسمان در آقداش آن قدر مهربان نیستند که بشود در خاک آن، کشت و کار پررونقی به هم زد. بیشتر زمین‌های روستا،

نقشه‌های گلیم آقداش از داستان‌های بومی این منطقه الهام گرفته شده است. زنی که مردش به سربازی فرستاده شده، نقش سرباز را می‌بافد و آن که مردش با کاروانی همراه شده، نقش شتر را به نقوش گلیمش اضافه می‌کند